

Megemlékezés A Deportálásról Désen

Ez a kép 2004-ben készült Désen, a zsinagógában, a deportálás hatvanadik évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésen. A halottak emlékére beszédet mondott a főrabbi, Ehrenfeld Asher is [Nagyvárad szarmazású rabbi, 1992-ben egy évig helyettesítette tisztségében Moses Rosen főrabbit, majd 2004-ben néhány hónapig a bátyját, Abraham Ehrenfeldet, a bukaresti Federáció rabbiját helyettesítette. -- A szerk.], a képen ő látszik. Én a zsidó vallást tartottam, miután megnősültem is. Nem jártam minden nap a templomba, de minden ünnepnap részt vettem [a szertartáson], vagy mikor halotti megemlékezés volt valamelyik ünnepen. Újévkor, Jom Kipurkor, Pészahkor vagy Savuotkor a Jizkornál mindig itt voltam [Jizkor -- bizonyos nagyünnepek utolsó napján a templomi szertartás során megemlékeznek a közösség halottairól és mártírjairól. -- A szerk.]. Gyertyát szombatira nem gyújtottunk. Mert van egy érdekes dolog, amire csak most jöttem rá, öregkoromra. Gyertyát péntek este az asszonyok gyújtanak, nem a férfiak. És én meg voltam szeppenve, hogy a lányomnál [Izraelben] a párja nem gyújt gyertyát, de minden péntek este meghálálja a kalácsot, és tölt egy pohár bort egy serlegbe, amire mond egy imát, aztán azt a serleget kikóstolja mindenki. Szóval azt akarom mondani, hogy a gyertyát csak az asszonyok gyújtják, nem a férfiak. Az anyám gyújtott gyertyát. De miután eltűnt [= kivándorolt Izraelbe] az anyám, akkor már nem gyújtott senki nálunk [A péntek esti gyertyagyújtás a nőknek adott három micva egyike. A micva eredetileg parancsolatot, isteni rendeletet jelentett (ma már bármilyen jó cselekedet, jótétemény micva, akár mások, akár önmagunk megsegítésére irányul). -- A szerk.]. A kipámat magamnál hordom, nálam van mindig. Azt hiszem, Izraelben vettem, amikor egyszer ott voltam. Amikor bemennek a mi templomunkba, a férfiak kell tegyenek egy kipát a fejükre. Azt mondják a rabbik, azért kell tenni a kipát, mert te, aki halandó vagy, nem vagy egyenlő az Istennel. Az Isten és egy halandó közt kell legyen valami válaszként. És az a kipa, az fedi a fejet, a koponyát, hogy ne lépj közvetlenül érintkezésbe a fentvaló Istennel. Körülbelül így magyarázzák a rabbik. Én ezt is elhiszem, és nem kételkedem. Hanukára mindig jött ide [Désre] a temesvári rabbi, és miután meghalt a rabbi, küldenek Bukarestből egy ilyen oficiant de cultot [előimádkozót]. Az egyik nap, amikor planifikálva van, akkor összegyűlünk a templomban, a kisteremben. Gyújtanak gyertyát, annyi gyertyát, ahányadik napja van az ünnepnek. Mert nyolc napig kell gyertyát gyújtani, első nap egyet, második nap kettőt, harmadik nap hármat és nyolcadik nap nyolcat [Farkas József nem

említi a szolgálángot, a sámost, amellyel meggyújtják a gyertyákat, és azt is égni hagyják a meggyújtott gyertyák mellett. Lásd még: Hanuka. -- A szerk.]. A többi ünnepeket csak úgy egymás között tartjuk. Bemegyünk a templom előszobájába, nem a nagyterembe, és mindenki imádkozik, ahogy tud.